

OSZKÁR DAVICSO

MITING

(A „Zsarko Zrenyanin” című poémából)

Az őszi szél
s a vadludak
csak jöjjenek.
A merevtollú vándormadarak
hegyezzék nyilaik
fehérizzású délnek,
hol szárnyuk alá búvik a meleg.
Tavasszal úgylis
a szárnyak
mind visszatérnek.

Tudom. Mindent tudok.
A halottak nem jönnek vissza.
A halottak nem mennek el.
Emlékszem egy leányra,
olyan volt, mint tavasszal a part.
Zrenyaninnal túljutott
lángok szorosain
s az első szón — a szerelemben.
A háborúban ottmaradt.

Másról kezdtem beszélni.
Bátran esett el és örök.
Mit nem akart, a rabság
lehet-e bárki vágya,
ki ismeri a szabadság virágát,
és tudja, mi a szabadság?
Nem lehet. Úgy-e, nem lehet?
Nem lehet, hogy kívánja,

inkább, ha kell, még egyszer
 halál-esőben ázva
 lövészárkokba löknéd
 megfördelt csontjaid,
 vérfestett bőrödet.
 Zrenyanin szabadság nélkül
 nem tudta
 elképzelni sem
 az életet.
 Valaki van-e
 ki
 mást tehet?

Senki?
 Kítűnő, hazám,
 vízszintesre sosem símítható!
 Hogy? Mint fűtőtest szabályos
 egyéni életünk?
 Ki vagy? Egyszerű ember?
 Ő is az volt. Szerette, ha hullott a hó,
 s virított május. De akkor is különösek
 voltak a napok
 nekünk.

Mikor a munkafacsarta testű
 megfáradt emberek
 bombát dobtak,
 a nyárvégi hullócsillagoknál
 gyorsabban, csattanóbban.
 Igen különös
 az egyszerű ember is,
 mikor a Párt bont zászlót,
 kivételes napokban.

Hogy hívták akkor nálunk
 a legegényibb életet?
 Egyszerűen
 s vidáman: — Elvtársak,
 jobbvállra a puskát!
 „Egyszerűen” — nem azért mert könnyű,
 vagy mert hirtelen harcos lettél,
 kinek még frissek a sebek,
 és csak a fáradalmak
 s a daccok
 csalogatják;

„vidáman” — mert szabadság nélkül
megélni nem lehet,
de élni érte
öröktől — vidám,
mert a szabadság derűs természetű
akár a rettenthetetlen emberek,
és hű — mint a párttag
aki kacag a halálon
kötéllel nyakán.

Tudom. Mindent tudok.
Ez talán nem olyan vers
akár a főbbi
versek.
— Miting! A reggeli „Borbában” is
ilyesmin szárad a festékl
Helyes.
Mitingelek.
Na és?
Költő vagyok és verset
irok, szabad hazámban,
verssel
miért ne mitingelnék?

Hőst szeretek a dalban,
egyszerű Pé-Ká tagot.
Tudom, a hősök teste is
emberi anyagból épül.
De a különbség: végeznek ők
holtan is párt-feladatot —
szépséget kovácsolni
az ifjabb elvtársaknak
magukról,
mintaképpül.

Én tudom amit tudok és megmondom amit látok.
Ez nem kevés.
A karzat és a földszínt
összetapadt és megmerevedett,
hogy megtanulja egy bátor szív tudását,
mit így kopog a szívverés:
szabadság nélkül
elképzelni sem
lehet
az életet.

Elmondom amit látok, hogy mindenki
 dalra fakadjon velem.
 Egy elvtárs lépett be,
 mikor a költő belekezdejt,
 eggyel több, mint amennyit
 elbír a terem.
 De látom, a számonfelüli elvtárs
 figyelmesen hallgatja a verset.

S nekem úgy jön, hogy esküdni szeretnék
 előtte
 e verssorokba.
 Perzseljenek a rímek
 s vágjanak földhöz mint a villám,
 ha nem méltó a vérem
 ömleni mindenkinek,
 ha nem adom oda a tudat minden izmát
 az életnek,
 hogy kidalolja.

Ám a bátorság
 talál-e hőst
 mindenkiben?
 A hős is ember.
 S az ember — hős, igen.
 Egyféle csontból a bordák
 az emberi hajón.
 Evezz!
 Irány a hősiesség!
 Könnyű-e vajjon?

Nem könnyű. De kell, mint az ablak,
 s még sürgösebb.
 Százszorta könnyebb a csajkából
 kortyonként
 halált mérni,
 mint cellákba fogott
 rab hazában
 rabnak, rabnak
 élni.

Égessen meg előbb az ének!
Rothadjak kukoricásban!
Ó, Zrenyanin Zsárkó,
város vagy te a síkon.
Szélesek az utcáid,
s füstölnek a kémények,
és munkás vagy a gyárban
s a szántóföldön
szántó.

Nem vagyunk gyerekek már! Feketélnek az őszben
a termő ugarok.
Nyolc éve táplálnak
véritatta kenyérrel,
és egyre táplálóbb ez a kenyér,
mi meg mindinkább szabadok,
míg egyenlően
ver a szív
az élőkért s a holtakért.

Az egyik ütést értünk.
a másikat érte — ér,
érte, és aki harcol,
mindenkiért.
S ő száz részben egy egész.
Melletted is, határőr;
hideg éjben
a poszton
az ő szeme
néz.

Ne süsd le elvtárs
égő tekinteted!
Egyszerű ember volt ő is.
Mért nem tehetnél,
mért nem
— ez az értelem —
minden élő mért nem tehet,
akár ő — ez is értelem — többet,
mint amennyit
lehet.

Mért ne nőhetnél magad fölé,
 emberi felszínedre,
 sietve, mint a lányhoz,
 felvenni a munkaruhát?
 Túlszárnyalod a napi tervet,
 és a nap felvet
 a boldogsághoz
 s az egész ország arád.

Szív kell ehhez?
 Van szívetek,
 rohammunkások!
 Mondjátok csak utánam:
 — Ügyesebb fűtők leszünk,
 jobb szerelők,
 gyorsabb szénfejtők,
 pörölyösebb kovácsok.
 Mondd velem el: fogadom,
 a célig meg nem állok,

kéz eszével, ész erejével,
 rohammunkás hazám!
 Semmit bolondul. Tengerészt is
 először csak a part vezet.
 De hősoknél is ezerszer több a tett.
 hogyha nagyobb a szám.
 Úgy-e, elvtársak,
 éljen a szakszervezet?

Az idő is velünk.
 Lassan. Könnyebb ma nőni
 mint tegnap. De van-e
 akin a méret
 pontos?
 Ne várj tovább.
 Gyűrközz neki. A kor erői
 repítsenek fel,
 fel, a valódi magasságodig,
 a felhőkarcolókhoz!

Hol vannak?
 Mindenütt. Beszélgetnek tervező
 számjegyekkel; könyv fölé
 hajolnak; csákánnyal

verítékeznek; aratáson is
voltak; most dallal gyárakat
építenek, gép és
hősgyárakat.

Hoi vannak felhőkarcolók?
A földszinten is vannak,
s a karzaton is
láttam
köztetek.
Vagy nem ez a járás volt, mely
gabonafelesleggel
tizenhat milliót
Titóval együtt
megörvendeztetett?

Tervező elvtárs,
merészebben!
Minden szám a csuklóig érjen!
Ne sajnáld a szabadságot
és az ő
embereit.
A tervekben
a feladat bár kétszerannyit kérjen
annál erősebb lesz a vágy,
hogy megdöntsük oszlopos
számjegyeik.

Zrenyanin képe előtt.
halálhajszákkal dacoló
két szemé előtt,
melyek nem húnytak halva sem,
és most belénk hatolnak,
magukba vonnak,
s mint gyümölcsről a héjj,
lehámlik rólunk minden idegen.

Fogadjuk meg,
fogadjuk meg,
te is, elvtárs, te is
mondd utánam az esküt:
— Míg kínoznak és ölnek,
űznek és csontot törnek,
én is csontot török,
s nem lankadok a harcban,
de akaratot adok,

szívet és erőt és álmat
 és életörömet
 a mérlegre rakok,
 s nem térek ki
 a gonosz sors elől
 a kiirtásig úzve.
 emberyomon a szenvedést,
 míg az egyenlő aratást kívárlák
 a fehérek
 és a sárgák.

Esküdj erre a jóra.
 Veritéket se vért ne sajnálj,
 míg a zsemlék nem lesznek
 a feketéknek is — fehérek,
 és egyenlő lesz az ember,
 mint kis néppel a nagy,
 s keze alatt
 az élet
 új mederben szalad.

Esküdjünk
 a győzelemig-harcra,
 hogy jól harcoljuk,
 a szabadságra,
 melyet ő vívott ki,
 Zrenyanin,
 minden ember s a Párt
 elvtársa és barátja,
 a szabadságra esküdjünk,
 amelyért elesett,

a nehézségek még kaszáló
 gépfegyvere felett,
 az érem előtt,
 melyet
 a föld mellére égetett.
 Rohamozunk!
 — Esküdjünk —
 míg a Párt lobogóját
 nem veszik kézbe
 az összes emberek!

(Fordította: Ács Károly)